

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A kapcsolattartás végrehajtása, különös tekintettel annak szabályozási és gyakorlati problémáira

Azaz a szülő felelőssége a kapcsolattartás akadályozásáért

Szerző:

dr. Nagy Barbara

Kézirat lezárásának ideje:

Budapest, 2024. június 08.

„A család rendszerszemléletű megközelítése szerint a válás nem a család felbomlását jelenti, hanem a családi egyensúly, családi struktúra megváltozását, amelynek során a családi kapcsolatok átrendeződnek. De akárhogy is fogalmazzunk, ez az átalakulás mindig fájdalommal jár, mert bármennyire jót hozhat az újjáalakulás, a veszteség tudata megjelenik benne.”

(Singer 2010.)

I. Bevezetés

A tanulmány a kapcsolattartást rendező határozat végrehajtása iránt indítható bírósági eljárással kapcsolatos eddigi tapasztalatokat hivatott bemutatni, és ismertetni a gyakorlati jogalkalmazás során felvetődött kérdéseket, problémákat, az eljárás során a gyakorlatban tapasztalt hiányosságokat, az előforduló téves jogalkalmazási gyakorlatot.

A cél nem a szabályozás teljes átfogó áttekintése, inkább a gyakorlatban felmerülő kérdések és problémák áttekintése egy-egy eseten keresztül.

Ma már közhelynek számít, de sajnos igaz, hogy minden második házasság válással végződik. Figyelemmel arra, hogy a házasságkötést egyre rövidebb ideig tartó házasság után bontják fel, egyre több kiskorú gyermek lesz érintett, a szülői felügyelettel kapcsolatos viták során és egyre több gyermek kénytelen elszenvedni a kapcsolattartás nehézségeit, az úgynevezett szülői játszmákat, melyek sokszor egészen traumatikusak.

A kapcsolattartás a gyermeknek - jogszabályban biztosított - alapvető emberi joga, a különélő szülőnek pedig egyben joga és kötelessége. A Ptk. egyértelműen arra törekszik, hogy a szülők válása ne jelentse egyúttal a gyermek és az egyik szülő elválását is. A jogalkotó és a jogalkalmazó is azt hivatott erősíteni, hogy a családi élet alappillére a szülő-szülő, és a szülő-gyermek kapcsolat, a szülők válásával pedig a családi élet nem szűnik meg, a gyermek nem törvényszerűen válik az egyik szülője felé lojálisabbá, az egyik szülő sem hozhat egyoldalú döntéseket a másik szülő hátrányára. A válás nem eredményezheti azt, hogy a gyermeket bizonytalanságba taszítsuk, vagy azt a félelmet keltsük benne, hogy a különélő szülőjétől véglegesen el kell válnia. Ennek elkerülése érdekében biztosítani kell a kapcsolattartás minden formáját (folyamatos és időszakos kapcsolattartás, illetve a személyes találkozással együtt nem járó kapcsolattartás), hiszen mindegyiknek szerepe van a szülő-gyermek

viszonyban, ezek adott esetben ki is egészíthetik egymást. A kapcsolattartás közvetlensége, a rendszeres találkozás és a zavartalan személyes kommunikáció - tehát az együttlét - kiemelten fontos része a szülő-gyermek kapcsolatnak. Jellemzően ez a legintenzívebb, és hagyományosan ennek van a legnagyobb szerepe a gyermek személyiségfejlődésében, a személyes kapcsolattartás lehetősége különös jelentőséget kisebbségi gyermek esetén kap a kötődés kialakításában, illetve fenntartásában, az elidegenedés megakadályozásában.¹ A kielégítő és örömteli szülő-gyermek kapcsolat fenntartásához elengedhetetlen a folyamatos kapcsolattartás, tehát a lehető legnagyobb rugalmasságot kell biztosítani a szülők és a gyermek számára a találkozások megszervezéséhez.²

Szomorú, de megesik, hogy a szülő nem kíván kapcsolattartási jogával élni. Elképzelhető, hogy a különélő szülő új családot alapít, amiben a korábban fennállt házasságban született gyermek számára már nincsen hely.

Előfordulhat azonban az a sajnálatos eset is, hogy maga a gyermek nem kíván szülőjével a továbbiakban kapcsolatot tartani, amely azonban többnyire inkább a másik szülő eredményes elidegenítő tevékenysége vagy személyes sértődése következtében fordul elő. Amennyiben a gyermek már kamaszkorú - pontosabban a 14. életévét már betöltötte - a különélő szülő az esetek egy részében hamar beletörődik, hogy a gyermek nem akar vele találkozni.³

Különösen elítélendő, és a gyermek személyiségfejlődésére negatívan ható szülői magatartás, ha a gyermeket gondozó szülő gátolja a másik szülővel való kapcsolattartást, sőt igyekszik a gyermekben a másikkal szemben félelmet és gyűlöletet ébreszteni, őt a másik szülőtől ily módon elszakítani, elzárni, azaz ellene nevelni.⁴ Sokszor a gyermek az eljárás során maga is akként nyilatkozik, hogy valóban nem akar menni. A bíróság ebben az esetben nem állapítja meg a felróhatóság hiányát. A szülők gyakran hivatkoznak arra, hogy ők nem kívánják akadályozni a kapcsolattartást, a gyermek az, aki egyszerűen nem kíván a másik szülővel találkozni. Ezen gyermeki ellenállás vizsgálata azonban szakkérdés. Ha mondjuk egy kapcsolattartás újraszabályozása vagy szülői felügyeleti jog gyakorlásának rendezése iránti peres eljárásról beszélünk, a bíróság biztosan szakértőt rendel ki

---

¹ 3067/2022. (II. 25.) AB határozat

² Visontai-Szabó Katalin Kapcsolattartás: a gyermek emberi joga vagy gyermeki kötelessége 462.o.

³ Visontai-Szabó Katalin Kapcsolattartás: a gyermek emberi joga vagy gyermeki kötelessége 463. o

⁴ Visontai-Szabó Katalin Kapcsolattartás: a gyermek emberi joga vagy gyermeki kötelessége 465. o

annak vizsgálata érdekében, hogy ezen ellenállás mentes-e a szülői befolyástól. De miért ne lehetne a kapcsolattartás végrehajtása iránti nemperes eljárásban is vizsgálni egy szakértő bevonásával, hogy vajon fennáll-e a gyermek ellenállása hátterében a szülői befolyás, rosszabb esetben az ellennevelés. Hiszen, ha a szakértő arra a megállapításra jut, hogy a gyermek befolyásmentesen távolodott el a különélő szülőjétől, az a gondozó szülő magatartásának felróhatóságát kizárja. Célszerű tehát pszichológus szakértő véleményét kérni, mert a legtöbb esetben az együttélő szülő „áldásos” tevékenysége következtében alakul ki a torz szülőkép, melynek következtében nem akar a másikkal kapcsolatot tartani. Amennyiben a gyermeknek, a bíróság előtt tett nyilatkozata alapján megállapítható, hogy a 14. életévét betöltött gyermek befolyásmentes, azaz önálló döntése az, hogy nem kíván a különélő szülővel kapcsolatot tartani, a bíróság a kapcsolattartás végrehajtása iránti eljárást felróhatóság hiányában elutasítja, vagy az eljárást felfüggeszti, feltéve, ha a kapcsolattartásra jogosult és kötelezett - kérelemre vagy a bíróság elrendelése alapján - közvetítői eljárást vesz igénybe vagy a kapcsolattartásra jogosult vagy kötelezett a kapcsolattartás megváltoztatását, korlátozását vagy megvonását kéri a bíróságtól vagy a gyámhatóságtól.⁵

A Kúria álláspontját általánosítja a jogszabály, amikor kimondja, hogy megállapítható a gyermeket gondozó szülő felelőssége abban az esetben, ha felróható magatartásával megakadályozta, vagy megghiúsította a kapcsolattartást és ezzel a másik szülőnek kárt okozott. A jogosultnak fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartást a legközelebbi megfelelő időpontban, de legkésőbb hat hónapon belül pótolni kell. Ezen kérdés megfelelő szabályozottságának hiányából azonban a gyakorlatban és a kapcsolattartás végrehajtása iránti nemperes eljárásban is sok kérdés adódhat. Sok szülő például pont azért esett el az önhibáján kívül elmaradt kapcsolattartása pótlásától, mert mondjuk az ítélet vagy az egyezség nem rendelkezett erről, vagy az nem volt egyértelmű, a bíróság a nemperes eljárást pedig nem tudta lefolytatni az elmaradt kapcsolattartás pótlásától számított 6 hónapon belül. A jogalkalmazás, de elsősorban a különélő szülők megsegítésére született meg a 14/2023. (VII. 24.) AB határozat, amely elvi élel rögzítette, hogy az elmaradt kapcsolattartás pótlására a bíróság végzésének meghozatalától számított legkésőbb hat hónapon belül, a legközelebbi megfelelő időpontban kerülhet sor.

---

⁵ Bnpt. 22/E. § (1) bek.

⁶ Pf.II.21.332/1993, LB 320. sz. Elvi határozata

Amennyiben a szülőknek a válást követően is konfliktusokkal terhelt marad a viszonya, a kapcsolattartások alkalmával ezek a megoldatlan gondok újra és újra fellángolnak, és hamarosan a kapcsolattartás újr szabályozása iránti perbe torkollanak.⁷

Amennyiben a kapcsolattartás akadályozott, az érintettek többféle segítséget kaphatnak a helyzet rendezésére. Elsősorban a bírósághoz fordulhatnak kapcsolattartás végrehajtása iránti kérelemmel. A kapcsolattartás végrehajtása iránti eljárás során azt vizsgálja a bíróság, hogy melyik fél nem tartja be a szabályozott kapcsolattartást, illetve, hogy a kötelezettség megszegése melyik fél felróható magatartásából eredeztethető.⁸A bíróság a felróhatóság megállapítása esetén először megállapítja a kapcsolattartást rendező határozat megszegését, és elrendeli annak végrehajtását. Egyben felhívja az alaphatározatot megszegő szülőt, hogy a felróható magatartása okán meg nem valósult zavartalan kapcsolattartást reparálja. Ha és amennyiben ez eredményre nem vezetett, úgy a bíróság ezt követően a kötelezettel szemben pénzbírságot szabhat ki, a kapcsolattartás ismételt, és rendszeres akadályoztatása esetén pedig elrendelheti a gyermek átadását. Mind emellett a bíróság segítségül hívja az illetékes gyámhatóságot, és azzal a megkereséssel él, hogy a szülő és a gyermek közötti zavartalan kapcsolattartást intézkedéseivel segítse elő.⁹

A bíróság intézkedése csak akkor lehet hatásos, ha az abban foglalt magatartási szabályok konkrétak, mindkét szülő számára világosak, és egyértelművé teszik, hogy a gyermek érdekében együtt kell működniük. Már ez sem minden esetben hatásos, hiszen korábban sem azért zárkóztak el az együttműködéstől, mert nem voltak tisztában vele, hogy ezt kell tenniük. Nagyon kifejező Grád András megállapítása: „a kapcsolat megromlásával nem az érzelmek intenzitása változik meg, hanem az iránya”.¹⁰ Ez jól illusztrálja, hogy miért nem enyhülnek a párkapcsolati játszmák az elválást követően sem, különösen, ha már egy jól bevált eszközzel kellene lemondanunk.

A szülők természetesen soha nem ismernék be, hogy a kapcsolattartás akadályozásának, és a tartásdíj visszatartásának egyetlen oka, hogy nem képesek feldolgozni a másik által okozott sérelmeket.

---

⁷ Visontai-Szabó Katalin Kapcsolattartás: a gyermek emberi joga vagy gyermeki kötelessége 464. o

⁸ Mentuszné Terék Irén: A kapcsolattartás végrehajtásának jogi és nem jogi eszközei a gyámhatóságban Családi jog X. évf. 2. szám (2012) 18. o.

⁹ Mentuszné Terék Irén: A kapcsolattartás végrehajtásának jogi és nem jogi eszközei a gyámhatóságban Családi jog X. évf. 2. szám (2012) 22. o.

¹⁰ GRÁD- András - Takács Andra: Tartásdíj-játszmák, Családi Jog VII. évf. III. (2009) 17.

Ehelyett mindketten megpróbálnak racionálisnak tűnő magyarázattal szolgálni, racionálisnak egyáltalán nem nevezhető magatartásukra. A gondozó szülő ilyenkor meggyőződéssel vallja, hogy a másik szülő valójában nem is szereti a gyermeket, csak azért kíván kapcsolattartási jogával élni, hogy az ő életét megkeserítse. A különélő szülő pedig meg van győződve arról, hogy a gondozó szülő a gyermek tartásdíjat magára, és nem a gyermekre költi - teljesen helyénvaló tehát, hogy nem fizet semmit. Mindeközben egyáltalán nincsenek tekintettel közös gyermekük mindenek felett álló érdekeire. „Elképzelni sem tudják, hogy miként szeretheti a gyermek azt a szülőt, akik őt szívből utálnak.”¹¹

Ez egy nagyon nehezen megoldható probléma, hiszen, ha a szülők kényszer nélkül, a gyermek érdekeit szem előtt tartva hajlandók betartani a kapcsolattartás szabályait, sőt a gyermek érdekében azt rugalmasan, az ő igényeinek megfelelően kezelik, akkor lényegében mindegy, hogy milyenek a jogszabályok. Azonban, ha a szülőket a válást követően is kizárólag a bosszú, a másik szülő aláásása érdekli, akkor őket semmilyen jogszabály, bírság, vagy büntetés nem fogja eltántorítani ettől.¹²

Az egyetlen tehát, amit a bíróság az ő érdekekben megtehet, hogy az általa hozott döntés során a gyermek érdekeit mérlegeli, azt figyelembe veszi, és a kapcsolattartást, annak minden szegmensére kiterjedően, részletesen, érthetően szabályozza akként, hogy az mindkét szülő számára egyértelmű, betartható, szükség esetén pedig könnyedén végrehajtható legyen. Mindez azért is lenne fontos, mert a kapcsolattartás végrehajtása iránti eljárás nemperes eljárás, amely során a bizonyítási eljárás lefolytatása szigorú keretek között zajlik, így a bíróság szakértőt nem rendelhet ki azért, hogy megbizonyosodjon a szülők személyiségéről, a gyermek valódi akaratáról, félelméről.

Sajnos azonban még egy kifogástalan ítélet esetében is előfordulhat az, hogy a kapcsolattartás, ítéletben rögzített szabályait az együttélő szülő a másik bosszantására használja fel, azzal, hogy betű szerint ragaszkodik hozzá.

Elméletben bátran kijelenthetjük, hogy a gyermekek akkor vészelik át a szülők válását a lehető legkisebb lelki megrázkódtatással, ha nincs állandó konfliktus a szülők között, ha a szülők kellő rugalmassággal kezelik a kapcsolattartást, és az esetlegesen elmaradt kapcsolattartás pótlását -,

---

¹¹ GRÁD- András - Takács Andra: Tartásdíj-játszmák, Családi Jog VII. évf. III. (2009) 18-19

¹² Regász Mária: Kapcsolattartási kérdések bontóperekben (Ügyvédek lapja 2 (2011) 25-26.o.

ugyanakkor a kapcsolattartás rendszeres és egyben kiszámítható, ha a gyermeket nem kényszerítik döntéshelyzetbe bármelyik szülő mellett, és a szülők magyarázatot adnak a család felbomlásának okáról.

Ennek okán többször tapasztaljuk, hogy a felek a kapcsolattartás kérdésében úgy állapodnak meg, hogy korlátlan legyen szülők és a gyermek közötti kapcsolattartás, azt nem szabályozzák, a bíróság pedig ezt jóváhagyja. Az ilyen határozat azonban a felek viszonyának megromlása esetén nem végrehajtható határozat, végrehajtásra alkalmatlan¹³, gyakorlatilag azt jelenti, hogy a bíróság a kapcsolattartás kérdésében nem döntött.

Hangsúlyozandó tehát, hogy ami elméletben a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgálja, az a valóságban, egy konfliktussal terhelt viszonyban végrehajthatatlan, azaz a bíróság egy ilyen határozat vagy egyezség esetén még a kapcsolattartás végrehajtása iránti eljárás kezdeményezése esetén sem tud a feleknek segíteni. Így nem marad más hátra, mint egy újabb per kezdeményezése a kapcsolattartás újraszabályozása iránt.

Érthető ily módon az az igény, hogy a bíróságok - akár kérelemre, de hivatalból is - minden részletre kiterjedő, precíz határozatot hozzanak a kapcsolattartás kérdéskörét illetően, beleértve a következményekre történő felhívást is, annak zökkenőmentes végrehajtása érdekében.¹⁴

II. A szabályozás kezdetei

A kapcsolattartás végrehajtása iránti eljárás nem új jogintézmény. 2020. március 1-je előtt a gyámhatóság előtt lehetett kezdeményezni a kapcsolattartás végrehajtását, az Országgyűlés azonban a T/8016 számú törvényjavaslattal kezdeményezte a kapcsolattartás végrehajtása iránti indított nemperes eljárás szabályozásának módosítását, és egyben előíranyozta az eljárás bírósági hatáskörbe történő átemelését.

---

¹³ BH 1990/473

¹⁴ Dr. Forgács László A kapcsolattartási ügyek vizsgálata, Családi jog, II. évf. (2004) 3. szám 13.o.

Az Országgyűlés 2019. december 17. napján fogadta el a 2019. évi CXXVII. törvényt, amely a gyermekkel való kapcsolattartásra vonatkozó határozatok végrehajtásának részletszabályait rendezte, és új nemperes eljárásként a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvényben (Bnptv.) foglaltak szerint a bíróságok hatáskörébe utalta.

2020. március 1. napjától a gyámhatóság helyett a bíróság előtt lehet kezdeményezni a kapcsolattartás végrehajtása iránti eljárást annak érdekében, hogy a kapcsolattartást rendező határozatok végrehajtása körében hatékonyabban és fokozott eljárási garanciák mellett születhessen döntés.

A részletszabályok kidolgozása, továbbá a kapcsolattartási jog és kötelezettség kizárólagosan bíróság előtti érvényesíthetősége kiemelkedő jelentőségű gyermekvédelmi szempontok figyelembevételén, és a hatékony döntéshozatal elősegítésén alapult.¹⁵

Ez azonban nem jelenti azt, hogy a gyámhatóság ezt követően már nem vesz részt az eljárásban, hiszen a kapcsolattartás végrehajtása iránti nemperes eljárás úgy nevezett második szakaszában ismételten bevonható, ha és amennyiben azt a gyermek érdeke megkívánja.

A kapcsolattartás végrehajtása iránt indított nemperes eljárás bírósági hatáskörbe kerülésének kiemelkedő jelentősége, hogy 2019. március 1. napját megelőzően az ítéletet, vagy az egyezséget jóváhagyó végzést meghozó bíróság nem kapott közvetlen visszajelzést arról, hogy az általa rögzítettek a gyakorlatban végrehajthatóak-e vagy sem. Az eljárás bírósági hatáskörbe kerülésének eredménye vélhetően nem a kapcsolattartás hatékonyabb kikényszerítése, és nem is a szülők együttműködésre sarkallása lesz, hanem a következetes, érthető, a szülők részéről betartható, végrehajtható határozat meghozatala.

---

¹⁵ dr. Márton Andrea: A gyermekkel való kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti új bírósági eljárás első gyakorlati tapasztalatai (Jogi fórum, letöltés: 2022. 10.01.)

III. A jelenlegi szabályozás áttekintése

A 2019. évi CXXVII. törvény elfogadásával a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (Bnpt.) újabb fejezettel bővült, amely magával hozta a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény módosítását is.

A kapcsolattartás végrehajtása iránti nemperes eljárás speciális végrehajtási eljárás, amelyben az alaphatározat - nevezetesen gyermekkel történő kapcsolattartást rendező határozat - végrehajtásáról dönt a bíróság, végrehajtható okirat kiállítása nélkül.¹⁶ A bíróság az arra jogosult kérelme alapján jár el nemperes eljárásban, a határozata - a költségek viselésére vonatkozó határozat kivételével - előzetesen, fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtható.¹⁷

Az eljárásnak alapvető garanciája a kapcsolattartást rendező határozat végrehajthatósága. Azaz nem kizárólag az bír jelentőséggel, hogy a határozat megfelel-e a Ptk. 4:181. § (3) bekezdésének,¹⁸ hanem az is, hogy az a gyakorlatban végrehajtható-e, a felek számára az egyértelmű és betartható-e.

Az eljárás anyagi jogi alapja a Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 4:181. § (1) bekezdése, amely szerint a gyermekkel való kapcsolattartás kérdésében a szülők a házassági vagy a szülői felügyelet rendezése iránti perben egyezséget köthetnek, egyezségük hiányában a kapcsolattartásról - kérelemre vagy a gyermek érdekében hivatalból - a bíróság dönt [...]. Ezen felül a Ptk. 4:181. § (3) bekezdése bír jelentőséggel, amely akként rendelkezik, hogy a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban rendelkezni kell a kapcsolattartás gyakoriságáról, időtartamáról, folyamatos vagy időszakos voltáról, arról, hogy felügyelt kapcsolattartásra kerül-e sor, továbbá a gyermek átadásának és visszaadásának helyéről, idejéről és módjáról, a kapcsolattartás elmaradására vonatkozó értesítési kötelezettségről és az elmaradt kapcsolattartás pótlásáról.

Amennyiben a kapcsolattartásra jogosult vagy kötelezett megszegi a kapcsolattartásra vonatkozó - akár bíróság, akár gyámhatóság által hozott - határozatban foglaltakat, vagy a kapcsolattartást

---

¹⁶ T/8016 Tv. javaslat

¹⁷ Bnptv. 22/C. § (1)

¹⁸ A kapcsolattartásra vonatkozó határozatban rendelkezni kell a kapcsolattartás gyakoriságáról, időtartamáról, folyamatos vagy időszakos voltáról, arról, hogy felügyelt kapcsolattartásra kerül-e sor, továbbá a gyermek átadásának és visszaadásának helyéről, idejéről és módjáról, a kapcsolattartás elmaradására vonatkozó értesítési kötelezettségről és az elmaradt kapcsolattartás pótlásáról.

rendező, bíróság vagy gyámhatóság által jóváhagyott egyezséget, a Ptk. 4:185. §-a alapján a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása elrendelésének van helye, melyet a bíróság polgári nemperes eljárás keretében rendel el.

Az anyagi szabályozásra alapítottan az eljárásjogi szabályokat a Bnptv. 7/A. fejezete szabályozza akként, hogy rögzíti a kérelem kötelező tartalmi elemeit, az eljárás megindítására jogosult személyeket, továbbá az eljárás - ügynevezett - első és második szakaszát.

1. Első szakasz

Az első szakaszban a bíróság feladata a kérelem megvizsgálása, és annak eldöntése, hogy a kérelem alkalmas-e az érdemi eljárás lefolytatására. Ennek hiányában a bíróság a kérelmet visszautasítja. A végrehajtás elrendelésének kérdésében a bíróság szükség esetén az érintettek meghallgatása után dönt.

Amennyiben a bíróság megállapítja a kérelem teljességét, továbbá a jogosult perképeségét, és a kérelem előterjesztésének időszerűségét, a feladat megállapítani, hogy a kötelezett mely magatartása okozta a kapcsolattartást rendező határozat megszegését, és megvizsgálja a magatartás felróhatóságát a Ptk. 1:4. §-ben foglaltak alapján.

A törvény szövege úgy fogalmaz, amennyiben a kötelezett a kapcsolattartás biztosításának neki felróható okból nem tesz eleget [...] A bíróságnak a kapcsolattartásra jogosult vagy kötelezett magatartásáról a felróhatóságra vonatkozó anyagi szabályok alapján kell döntenie. A Ptk. 1:4. § (1) bekezdése alapján, ha a törvény egyéb követelményt nem támaszt, a polgári jogi viszonyokban **úgy kell eljárni, hogy az adott helyzetben általában elvárható. Ennek a mércének a megsértése a felróhatóság.** A fél által kifejtett magatartást nem pusztán szubjektív tényezők, körülmények alapján kell megítélni, mérni, hanem a tanúsított magatartást az objektív társadalmi elvárhatóság mércéjével is mérni kell. Azt kell vizsgálni, hogy a kapcsolattartásra kötelezett magatartására, tehát a **kapcsolattartás elmaradására milyen okból került sor, s ezt felróható-e neki.**¹⁹

---

¹⁹ Ptk. Nagykommentár

A Bnptv. szerint a bíróságnak a felróhatóságot kell vizsgálnia a kötelezetti oldalon, mely az önhibához képest - amely a gyámhatósági eljárásban volt vizsgálandó - általánosabb, objektivizált fogalom, mely az adott helyzetben általában elvárható magatartás mércéjét tűzi ki.²⁰

A felróhatóság a Polgári törvénykönyv alapelvei közé sorolható. A felróhatóság vizsgálatát mindig egyediesítve, az adott tényállástól függően kell megítélni. A bíróságnak azt kell tehát vizsgálnia, hogy milyen körülmények vezettek a kapcsolattartás akadályozásához.

Ez fontos módosítás a gyámhatósági eljáráshoz képest, hiszen a gyámhatóság a kapcsolattartás végrehajtása iránti kérelem körében a kapcsolattartás elmaradása, vagy akadályozása körében fennálló önhibát, vagy annak hiányát vizsgálta, amelyet a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX.10) Kormányrendelet (továbbiakban: Gyer.) 33. § (2) bekezdése szabályoz a következők szerint: *„a gyermek fejlődését veszélyezteti, ha a kapcsolattartásra jogosult vagy kötelezett a kapcsolattartást rendező egyezségben, illetve a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltaknak önhibájából nem tesz eleget.*

A Bnptv. 22/B. § (4) bekezdése egyértelműen megjelöli azon magatartási formákat, amely a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltak megszegésének minősül. Ezen magatartások az alábbiak:

- a) *a kapcsolattartásra jogosult vagy kötelezett neki felróható okból*
- b) *határidőben nem tesz eleget kapcsolattartási kötelezettségének,*
- c) *a határozatban megállapított határidő alatt nem pótolja az elmaradt kapcsolattartást,*
- d) *a kapcsolattartást kellő indok nélkül akadályozza vagy*
- e) *egyéb módon megghiúsítja a gyermekkel való zavartalan kapcsolattartást.*

A bíróság egyik legnehezebb feladata az eljárás első szakaszában a felróhatóság vizsgálata, hiszen az a legtöbb esetben nem fekete és nem is fehér. A tapasztalat az, hogy az eljárás kezdeményezésének idején a szülők elszigetelődnek egymástól, viszonyuk konfliktusokkal terheltté válik, és bármely eszközt bevetnek a kapcsolattartás elnehezítése, esetleg teljes ellehetetlenítése érdekében, vagy

---

²⁰ dr. Márton Andrea: A gyermekkel való kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti új bírósági eljárás első gyakorlati tapasztalatai

éppen teljes közönnyel állnak a gyermekükhöz, esetleg egy döntésképes gyermek saját önálló, a szülőktől független akaratát is figyelmen kívül hagyják cselekedeteik során. Ilyen magatartási formák a legkülönbélebb módon előfordulnak: ez megvalósulhat a kapcsolattartás indokolatlan akadályozásával, az egyik szülőnek a másik szülővel szemben megindított hatósági - rosszabb esetben büntető - eljárással, a gyermek okmányainak visszatartásával, a gyermeknek a másik szülő ellennevelésével. A közös mindegyikben a gyermek sérelme, a bizonytalanságba helyezése, vagy abban tartása.

A felróhatóság vizsgálatának nehézsége azonban abban rejlik, hogy a kérelmezők mindegyike abban a téves feltevésben van, hogy a bíróság ekkor olyan bizonyítást folytat le, amely a kapcsolattartás megváltoztatása iránti perre tartozik, és nem kizárólag az adott időpontban elmaradt kapcsolattartás körében felmerült tényeket adják elő. Nincsenek tehát tisztában azzal, hogy a bíróság a kapcsolattartás végrehajtása iránti nemperes eljárásban kizárólag az elmaradt kapcsolattartás időpontjában felmerült magatartás felróhatóságának vizsgálhatja. A tapasztalat ily módon az, hogy a végrehajtási eljárás során előadott sérelmek rendszerint túlmutatnak a kapcsolattartást rendező határozat egyidejű megszegésén.

A felróhatóság megállapítása esetén a bíróság a Bnptv. 22/C. § (2) bekezdésében foglaltak szerint dönt a kapcsolattartást rendező határozat megszegéséről, és elrendeli annak végrehajtását, továbbá megállapítja a *megszegés jogkövetkezményét* - azaz további magatartási szabályokat állít fel - így azt, hogy felhívja a kérelmezettet, hogy

- a) *a végzés kézhezvételét követően esedékes kapcsolattartásnak a kapcsolattartásra vonatkozó határozat szerinti időpontban és módon tegyen eleget,*
- b) *a kapcsolattartásra jogosultnak fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartás pótlását a legközelebbi megfelelő időpontban, de legkésőbb hat hónapon belül biztosítsa, és megjelöli a pótlás végső határidejét vagy*
- c) *ha a kapcsolattartásnak egyéb, a kapcsolattartásra jogosultnak fel nem róható akadálya volt, annak elhárulását követően biztosítsa a gyermekkel való zavartalan kapcsolattartást.*

Felróhatóság hiányában, és a végrehajtás elrendelése feltételeinek hiányában természetesen a bíróság a kérelmet elutasítja.

Ha és amennyiben a bíróság a végrehajtást elrendeli, egyben figyelmezteti a kérelmezett, hogy teljesíteni köteles a határozatban foglaltakat, és kötelezi a Bnptv. 22/C.§ (2) bekezdésében foglaltakra, valamint figyelmezteti, hogy annak elmaradása megnyitja a nemperes eljárás második szakaszát, amikor a végrehajtást elrendelő bíróságnak az elmaradt teljesítés jogkövetkezményeit kell levonnia.

A jogalkotó biztosítja továbbá a szülőknek, és egyben a bíróságnak is, hogy az eljárás első szakaszában figyelembe vehesse az ítélőképessége birtokában lévő gyermek akaratát. Így amennyiben a kapcsolattartás 14. életévét betöltött gyermek befolyásmentes, önálló akaratnyilvánítása miatt hiúsul meg, lehetőség nyílik arra, hogy a bíróság a közvetítői eljárás igénybevétele érdekében felfüggeszse az eljárást.

E körben eltérő a bírói gyakorlat, egyes esetekben a 14 év alatti gyermek esetében is kötelezi a bíróság a közvetítői eljárás igénybevételére a feleket, amennyiben a per iratai alapján úgy ítéli meg, hogy a szülők nem introvertáltak, egymáshoz való viszonyuk, és személyiségük pedig alkalmas lehet arra, hogy a közvetítő segítségével a gyermek mindenképp felett álló érdekében kialakítsák együttműködésük feltételeit, és a jövőre nézve kapcsolatuk - a kapcsolattartásra is kiterjedően - kiegyensúlyozottabb, kiszámíthatóbb legyen.

2. Második szakasz

A Bnptv. 22/D. § (2) bekezdése explicit módon rögzíti a nemteljesítés jogkövetkezményeit, így azt, hogy amennyiben a bíróság felhívására a kérelmező értesíti a bíróságot a teljesítés önkéntes elmaradásáról, úgy

- *megkeresi a gyámhatóságot, hogy a család- és gyermekjóléti intézményrendszer bevonásával mozdítsa elő a kérelmezett teljesítését, vagy*
- *a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 174. § c) pontja szerinti pénzbírságot szabhat ki, esetleg*
- *a kapcsolattartás szabályainak rendszeres és visszatérő megszegése esetén a gyermek rendőrség közreműködésével történő, a Vht. 180/B. § szerinti átadását rendelheti el,*

- *megkeresheti a gyámhatóságot a szülői felügyeleti jog rendezése vagy a gyermek harmadik személynél történő elhelyezése iránt per megindítása érdekében, feltéve, hogy az a kiskorú gyermek érdekében áll, és azt a szülő vagy harmadik személy is kéri vagy feljelentést tehet kiskorú veszélyeztetése vagy kiskorúval való kapcsolattartás akadályozása miatt.*

A bíróságnak a fokozatosság elvének szem előtt tartásával a végrehajtásnak olyan módját kell

alkalmaznia, ami a legalkalmasabb arra, hogy biztosítsa a gyermekkel történő kapcsolattartást.

A bíróság a fentiekben felsorolt intézkedések közül egyszerre többnek az alkalmazását is elrendelheti.

Ha a kérelmezett a pénzbírságot kiszabó végzésben megállapított határidő alatt sem teljesítette a kötelezettségét, a pénzbírság ismételten kiszabható.²¹

A kapcsolattartás végrehajtásának szabályozása ily módon a bíróság diszkrécionális jogkörébe helyezi a kapcsolattartás végrehajtása további módjának meghatározását, azaz a bíróság mérlegelésén múlik annak eldöntése, hogy a gyermek alapvető jogát - miszerint a különélő szülőjével kapcsolatot tarthasson - mely további intézkedésével tudja a leghatékonyabban előmozdítani.

IV. A jogalkalmazás során felmerülő problémák

1. Szabályozás

A kapcsolattartást rendező határozat végrehajtása iránti eljárás a szabályozását illetően - annak ellenére, hogy azt a bírósági nemperes eljárásról szóló törvény szabályozza - a gyakorlatban olyan speciális végrehajtási eljárás, amelyben a bíróság végrehajtható okirat kiállítása nélkül rendel el végrehajtást.

---

²¹ Bnptv. 22/D. § (4) bek

A szabályozását tekintve nagyon hasonló a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) által szabályozott meghatározott cselekmény végrehajtásához, amely során a végrehajtást kérő nem pénzkövetelés végrehajtása iránt indít nemperes eljárást, hanem **valamilyen magatartás, cselekmény tevésére, tűrésre, vagy annak abbahagyására.**

A kapcsolattartás végrehajtása iránti eljárás - legalábbis annak első szakasza - **jogerős bírósági vagy gyámhatósági határozaton vagy bíróság előtti egyezségen alapul, csakúgy, mint az atipikusnak nevezett meghatározott cselekmény végrehajtása iránti nemperes eljárás.**

Ilyen atipikus - meghatározott cselekmény végrehajtása iránti eljárás az önkényesen elfoglalt lakás kiürítése iránti nemperes eljárás, amelyet a Vht. 183 - 184. § szabályoz. A Vht.-ban ezen szakaszaiban használt terminológiát megvizsgálva, ismerős lehet ezen jogintézmény alkalmazásának magyarázata, hiszen a jogalkotó pontosan ugyanazt a megfogalmazást használja, mint a kapcsolattartás végrehajtása iránti eljárásnál, azaz, hogy: „A bíróság az önkényesen elfoglalt lakás kiürítését - **végrehajtható okirat kiállítása nélkül - nemperes eljárás során hozott végzésben rendeli el.**”

Korábban a gyakorlat az volt, hogy az önkényesen elfoglalt lakás kiürítése iránti nemperes eljárásokat PK számra lajstromozták, azaz polgári nemperes eljárásként kezelték. Ez a gyakorlat 2019-ig állt fenn, amelyet követően megállapításra került, hogy az önkényesen elfoglalt lakás kiürítése iránti eljárást Vh számra indokolt lajstromozni, tekintettel arra, hogy az eljárást a Vht. szabályozza, és amely a Vht. 183. § (1) bekezdése szerint végrehajtható okirat kiállítása nélküli speciális végrehajtási eljárás. A gyakorlat módosítását támasztotta alá továbbá a bírósági végrehajtási ügyvitelről szóló 1/2002. (I. 17.) IM rendelet (Vüsz.) 7. § (1) bekezdése is, amely szerint **bírósági végrehajtási ügy: a végrehajtás elrendelésével és foganatosításával kapcsolatban a bírósághoz érkezett kérelem, beadvány és ezek intézése tárgyában hozott határozat, foganatosított intézkedés. E § (2) bekezdése értelmében a bírósági végrehajtási ügyben kezdőirat a végrehajtás elrendelése iránti kérelem.**²²

A kapcsolattartást szabályozó határozat végrehajtása iránti nemperes eljárás alapja tehát *-csakúgy, mint az atipikus végrehajtási eljárásokban - meghatározott magatartás vagy cselekmény elvégzésére,*

---

²² Civilisztikai Kollégiumvezetők 2019. április 16-ai Országos Tanácskozásának 60. állásfoglalása

tűrésére vagy annak abbahagyására kötelező jogerős bírósági vagy gyámhatósági határozat, amely a teljesítésre határidőt biztosít, és amelynek eredménytelen leteltét követően a jogosult végrehajtási eljárást kezdeményezhet. A végrehajtási eljárás kezdőirata pedig a Vüsz. 7. § (1) bekezdése alapján a végrehajtás elrendelése iránti kérelem.

A gyakorlatban a fent megjelölt analógia ellenére a kapcsolattartás végrehajtása iránti eljárás első szakaszát mégsem atipikus végrehajtási eljárásként kezeli a bíróság, hanem polgári nemperes eljárásként, tekintettel arra, hogy az nem a Vht-ban, hanem a Bnptv-ben került szabályozásra.

Az eljárás második szakasza, azaz a **kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtásának elrendelését követő jogkövetkezmény alkalmazása** iránt indult nemperes eljárás lajstromozását szintén eltérően kezeli a bírói gyakorlat. Egyes bíróságok azt polgári nemperes eljárásként kezelik, míg más bíróságok ezt már végrehajtási eljárásként lajstromozzák, arra hivatkozással, hogy maga a jogalkotó is több alkalommal hivatkozik a Vht. rendelkezéseire, illetve a cselekmény kikényszerítése során segítségül hívja az önálló bírósági végrehajtót is.

A gyakorlatban az eljárás második szakaszában a bíróság meghatározza a végrehajtás további módját, figyelemmel arra, hogy a végrehajtás elrendelése során az önkéntes teljesítésre határidőt biztosít a kötelezettnek, és annak elmaradása esetén a Bnptv. 22/D. §-ban foglalt valamely jogkövetkezményt alkalmazza. A szabályozás kifejezetten hasonlít a Vht. 173-174. § -ra, amely az alábbiak szerint rendelkezik: **ha a végrehajtást kérő közlése szerint a kötelezett a meghatározott cselekményt önként nem teljesítette**, a végrehajtó ezt - szükség esetén - a helyszínen ellenőrzi.²³

A (2) bekezdés szerint a **teljesítés elmaradása esetén** a végrehajtó a végrehajtást kérő közlését és a helyszíni ellenőrzésről készült jegyzőkönyvet haladéktalanul **beterjeszti a végrehajtást fogantató bírósághoz**.²⁴

A Vht. 174. § alapján a bíróság végzéssel határoz a végrehajtás módjáról, így:

- a) a kötelezettet a meghatározott cselekmény pénzegyenértékének megfizetésére kötelezheti,

---

²³ Vht. 173. § (1) bek

²⁴ Vht. 173. § (2) bek.

- b) feljogosíthatja a végrehajtást kérőt, hogy a meghatározott cselekményt a kötelezett költségére és veszélyére elvégezze, vagy mással elvégeztesse; egyúttal a kötelezettet az előreláthatólag felmerülő költség előlegezésére kötelezheti,
- c) a kötelezettel szemben 500 000 Ft-ig terjedő pénzbírságot szabhat ki,
- d) a rendőrség közreműködésével kényszerítheti ki a meghatározott cselekményt.

A Bnptv. 22/D. § (2) bekezdésének c.) és d.) pontja maga is visszautal a Vht. 174. §-ra, és 180/B. §-ra, amely a végrehajtás további módjának meghatározása részletszabályait rögzíti, azonban a végrehajtó az eljárásba a Bnptv. alapján kizárólag akkor csatlakozik be, amennyiben a bíróság végzésével elrendeli a gyermek átadását.

Kérdéses azonban, hogy akkor, amikor a **kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtásának elrendelését követő jogkövetkezmény alkalmazása** iránt indult nemperes eljárásban a bíróság figyelmezteti a kötelezettet arra, hogy a teljesítés önkéntes elmaradását vitatja-e, és fennállnak-e a magatartása felróhatóságát kimentő körülmények, úgy előre megjósolható-e, hogy ez egy Bnptv.-ben szabályozott polgári nemperes eljárás, vagy a Vht. által szabályozott jogkövetkezményt elrendelő végrehajtási eljárás.

Az én álláspontom az, hogy ez egy jogerős alaphatározaton alapuló atipikus végrehajtási eljárás, ahol a tulajdonképpeni végrehajtható okirat a bíróságnak a kapcsolattartás végrehajtását elrendelő végzése, amelyben a kötelezett részére teljesítési határidőt állapít meg, és amelynek elmaradása esetén a bíróság az eljárás második szakaszában meghatározza a végrehajtás további módját annak érdekében, hogy a kötelezettet rábírja a jogerős alaphatározatban foglaltak teljesítésére.

Mondhatnánk azt, hogy a helyzet nem ugyanaz, mint amikor lakáskiürítés esetén a bíróság ítéletében kötelezi a felet az ingatlan elhagyására, és az abban foglalt határidő leteltét követően az ítélet végrehajthatóvá válik, hiszen jelen esetben nem egy, hanem több teljesítési határidőt is magában foglalt az alaphatározat. Azonban a végrehajtás elrendelésének ez nem lehet akadálya, hiszen gyermektartásdíj megfizetésére kötelező ítélet esetében is elrendeli a bíróság a végrehajtást, ha az ítélet foglalt bármely teljesítési határidő eredménytelenül telik el. Alapul ez azon az alapvetésen, hogy ha és amennyiben a bíróság a teljesítésre határidőt állapít meg, és az eredménytelenül telik el, az ítélet végrehajthatóvá válik.

Az én álláspontom a fentiek alapján tehát, hogy a kapcsolattartást rendező határozat végrehajtása iránti eljárást nem önálló polgári nemperes eljárásként kellett volna szabályozni, hanem meghatározott cselekmény végrehajtására irányuló eljárásként, tekintettel arra, hogy az bír a végrehajtási eljárás valamennyi jellegzetességével, így

- kapcsolódik egy jogerős alaphatározathoz, azon túl nem terjeszkedhet,
- a végrehajtást elrendelő bíróság kizárólag az abban foglaltak végrehajtását jogosult elrendelni,
- a foganatosító bíróság pedig csak a végrehajtást elrendelő végzésben foglaltakat kikényszerítése érdekében foganatosíthat további eljárási cselekményt.

A kapcsolattartás végrehajtása iránt indított nemperes eljárásban, a bíróság kizárólag a kapcsolattartásra jogosult vagy kötelezett kapcsolattartást rendező határozat megszegését eredményező magatartásának felróhatóságát vizsgálhatja, bizonyítást csak e körben folytathat le, az eljárás során a bíróság már nem vizsgálja az alaphatározat meghozatalához vezető körülményeket, az akkor felmerült magatartást, hiszen a kapcsolattartást szabályozó határozatot jelen eljárásban ki nem egészítheti, meg nem változtathatja, kizárólag az abban foglaltak teljesítését mozdítja elő, kényszeríti ki. Az eljárás második szakaszára is kizárólag akkor kerül sor, ha a bíróság végrehajtást elrendelő határozata nem vezet eredményre, azaz a bíróságnak további intézkedést kell foganatosítania ahhoz, hogy a kötelezett teljesítését előmozdítsa, azaz a végrehajtás további módját kell meghatároznia.

2. Az eljárás illetéke, és a hatáskör megosztása

Az eljárás polgári nemperes vagy végrehajtási jellegével összefüggésben természetesen felmerül az eljárás illetékének jogalapjával, és annak összegszerűségével kapcsolatos anomália is.

Azt határozottan kijelenthetjük, hogy azzal összefüggésben, hogy a kapcsolattartás iránti perben a felet költségfeljegyzési jog illeti meg²⁵, egyértelmű volt, hogy a felet a kapcsolattartás végrehajtása

---

²⁵ Kmtv. 3. § (1) a.) pont

iránti nemperes eljárásban is meg kell, hogy illesse a költségkedvezmény. Ily módon kapcsolattartás végrehajtása iránti eljárást akár polgári nemperes, akár végrehajtási eljárásként kezeli a bíróság, az eljárást kezdeményező fél a költségek megelőlegezése alól mentesül.

Mindezek tükrében azonban a polgári nemperes eljárás és a végrehajtási eljárás illetékét az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) eltérően szabályozza:

Így, ha és amennyiben a kapcsolattartást rendező határozat végrehajtása iránti eljárást önálló polgári nemperes eljárásként kezeljük, akkor az Itv. 42. § (1) bekezdés g.) pontja alapján az eljárás illetéke 6.000,- Ft²⁶. Amennyiben azonban az eljárást végrehajtási eljárásként kezeljük, úgy az eljárás illetéke az Itv. 42. § (1) bekezdés d.) pontja alapján 5.000,- Ft.

Nem tisztázott mindezek mellett az sem, és ebben a bírói gyakorlat sem egyértelmű, hogy az eljárás illetékét akadályoztatással érintett kapcsolattartásonként, vagy esetleg kérelmenként kell a bíróságnak kiszabnia, hiszen legtöbbször egy kérelemben több akadályozott kapcsolattartás végrehajtásának elrendelését kéri a kérelmező.

További kérdést vet fel az is, hogy az eljárás második szakasza, azaz a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtásának elrendelését követő jogkövetkezmény alkalmazása iránti eljárás illetékköteles-e, figyelemmel arra, hogy kizárólag egy esetben emlékezik meg a jogalkotó e körben a költségekről, méghozzá a Vht. 180/B. §-ban, amikor kimondja, hogy a végrehajtó haladéktalanul, a végrehajtási költségek előlegezésének bevárása nélkül kezdi meg a végrehajtás foganatosítását.

A Vht. 180/B. §-ban foglaltak alapján az a következtetés vonható le, hogy a jogalkotó valós célja az volt, hogy a kapcsolattartás végrehajtása iránti eljárást polgári nemperes eljárásként kezelje a bíróság, és kizárólag a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtásának elrendelését követő jogkövetkezmény alkalmazása iránti eljárás végrehajtási eljárás, azonban ez esetben továbbra is kérdés, hogy kell-e illetéket fizetni, ha a bíróság az eljárás második szakaszában kizárólag pénzbírságot szab ki, hiszen ez esetben az erről rendelkező végzés lesz a végrehajtást elrendelő okirat. További kérdéseket vet föl, hogy a pénzbírság behajtása kinek a hatáskörébe kerül, meg kell-

---

²⁶ Itv. 39. § (3) bek. a.) pont és Itv. 42. § (1) bek. g.) pont

e küldeni a végzést ez esetben a Vht. alapján a kijelölt önálló bírósági végrehajtónak, és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hajtja-e be, vagy annak behajtásáról - a Vht-ban foglaltak ellenére - a bíróság Gazdasági Hivatala gondoskodik. Ennek abból a szempontból is van gyakorlati jelentősége, hogy a kiszabott pénzbírság részletfizetését kérheti-e e körben a kötelezett, és a részletfizetés engedélyezése iránti kérelem elbírálására ily módon a végrehajtó, vagy a végrehajtást fogantató bíróság jogosult, és kiterjed-e rá az Itv. 42. § (1) bekezdésének f.) pontja²⁷.

Az egységes bírói gyakorlat e tekintetben még várat magára.

Az én állásponatom azonban az, hogy amennyiben a kapcsolattartás végrehajtása kérelmet a Vűsz 7. § (1) bekezdése alapján a végrehajtási eljárás kezdőirataként kezelnénk, az az eljárásban résztvevő bíróságok, és az önálló bírósági végrehajtó számára is egyértelművé tenné a hatáskör megosztását, továbbá az eljárás során felmerült illeték, és az alkalmazott jogkövetkezmény behajtása körében kiszámíthatóságot eredményezne.

3. Eljárásjogi és anyagi jogi határidők betartásának problematikája

Jogalkalmazási problémát vetett fel az eljárásban az elmaradt kapcsolattartás pótlásának bírósági határozattal történő elrendelése. A Ptk. 4:182. § alapján a jogosultnak fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartást 6 hónapon belül pótolni kell.²⁸

A Bnptv. szabályozása az eljárás megindítására határidőt állapít meg, amely szerint a kérelmet az elmaradt kapcsolattartás időpontjától, vagy annak a kérelmező tudomására jutásától számított 30 napon belül lehet előterjeszteni. A határidőt az elmaradt kapcsolattartás pótlása esetén a kapcsolattartás pótlására megállapított legközelebbi megfelelő időpont lejártától kell számítani.²⁹ Az eljárás megindítására szánt legfeljebb 30 napos határidő tehát beleszámít a Ptk. által biztosított objektív pótlási határidőbe.

---

²⁷ Itv. 42. § (1) bek. f.) pont: a 39-41. §-ban meghatározott illetékalap után - ha e törvény másként nem rendelkezik - az illeték mértéke: a kiszabott pénzbírság megfizetésére halasztás vagy részletfizetés engedélyezése iránt kezdeményezett eljárásban 1%, de legalább 5000 forint, legfeljebb 18 000 forint;

²⁸ Ptk. 4:182. §

²⁹ Bnptv. 22/B. § (3)

Az elmaradt kapcsolattartás pótlásának biztosítása tehát a kapcsolattartás biztosítására kötelezett szülő felelőssége és feladata, elsősorban a kapcsolattartást rendező határozatban foglaltak szerint, annak hiányában a Ptk 4:182. §-ban rögzített 6 hónapon belül. A bíróság ily módon, ha és amennyiben elrendeli a kapcsolattartás végrehajtását, és fennáll az elmaradt kapcsolattartás pótlásának lehetősége, úgy elsősorban a kapcsolattartást rendező határozatban foglaltak szerint, annak hiányában a Ptk. 4:182. § alapján rendelkezik a pótlásról.

Fontos itt megjegyezni, hogy amennyiben a kapcsolattartást rendező perben a felek kikötötték, hogy miként kívánják az elmaradt kapcsolattartást pótolni, úgy ebben az esetben kötelesek az ott megjelöltek szerint megvalósítani a pótlást. A bíróság a kapcsolattartás végrehajtása iránt indított eljárása során szintén kötve van a kapcsolattartást rendező határozatban foglaltakhoz, ily módon köteles e szerint elrendelni a kapcsolattartás pótlását, azonban amennyiben az idő múlására tekintettel kicsúszott a határozatban rögzített pótlás elrendelésének lehetőségéből, **úgy a bíróságot is köti a Ptk-ban rögzített objektív 6 hónapos határidő.** Ez azonban a gyakorlatban legtöbb esetben problémát vetett fel, hiszen a kérelem előterjesztése, és a bírósági döntés meghozatala között annyi idő telik el, hogy a bíróság már nem tudja elrendelni a pótlást az elmaradt kapcsolattartás időpontjától számított 6 hónapon belül. Így a kapcsolattartásra jogosult kizárólag azért esett el kapcsolattartási jogától, mert a másik fél azt felróható magatartásával akadályozta, a bíróság azonban annak pótlását az idő rövidségére tekintettel már elrendelni nem tudja. Ezt a jogalkalmazási anomáliát volt hivatott feloldani a 14/2023 Alkotmánybírósági Határozat, amely rögzítette, hogy az elmaradt kapcsolattartás pótlását a bírósági végzés meghozatalától számított 6 hónapon belül kell elrendelni, és megjelölni a pótlás végső határidejét. Ezzel biztosította az Alkotmánybíróság, hogy kizárólag azért, mert a bírósági eljárás hosszadalmasság válik ne érje érdeksérelem azt a szülőt, aki önhibáján kívül esett el a kapcsolattartástól vagy annak a pótlásától.

4. Közvetítői eljárás

Az eljárásjogi határidők betartásának problematikája felmerül a Bnptv. 22/E. § alapján elrendelt kötelező közvetítés esetében is. A Bnptv. 22/E. § lehetőséget biztosít a bíróság számára, hogy ha és amennyiben a kapcsolattartás a 14. életévét beöltött, ítélőképessége birtokában lévő gyermeke akaratnyilvánítása miatt hiúsul meg, úgy a bíróság elrendelje a közvetítést, és a közvetítői eljárás

befejezéséig, legfeljebb azonban a közvetítői eljárás megindulását követő két hónapig a kapcsolattartás végrehajtása iránti eljárást felfüggeszti.³⁰

A tapasztalat az, hogy a közvetítői eljárás megkezdése a közvetítők jelentős leterheltsége miatt számottevő késedelemmel indul meg, és jellemzően két hónap alatt nem zárul le. A bíróság ily módon a közvetítői eljárás sikertelensége esetén valamennyi esetben kicsúszna a Ptk. által rögzített, az elmaradt kapcsolattartás pótlása körében irányadó 6 hónapos objektív határidőből, tehát ismételten abba a helyzetbe kerülne, hogy az elmaradt kapcsolattartás pótlását elrendelni már nem tudja, tehát tényleges segítséget nem tud biztosítani a kapcsolattartásában akadályozott szülő részére. A korábban is hivatkozott 14/2023 AB határozat tehát ezen szempontból is kiemelkedő jelentőségű, hiszen lehetőséget biztosított arra, hogy legyen idő a mediációra. Azaz lehetőség nyílt arra, hogy egy mediációs eljárás során olyan sikereket érjen el a mediátor, amelynek eredményeként a szülő-gyermek kapcsolat megerősödhet, a szülők megtanulhatják, hogy miként kommunikáljanak egymással, elfogadhatják, hogy a gyermek mindkét szülőjét szeretni, de egymás mellett, és nem egymás rovására, és talán olyan eredménnyel zárul, amely kihatással lehet a többi folyamatban lévő nemperes eljárásra, vagy éppen megelőzi a szülők közötti további eljárások megindítását.

Kiváltképp fontos a gyermek és a szülők érzelmeinek tisztázása, így a közvetítői eljárás elrendelése abban a helyzetben, ahol valamelyik szülő elidegenítő tevékenységnek eredménye a gyermek ellenállása. Mert az igazság az, hogy akár eredményes a kapcsolattartás végrehajtása iránti eljárás, akár nem, egy 14 éven felüli elidegenített gyermekén és annak szülőjén egy bírósági eljárás lefolytatása már nem nyújt segítséget.

Az alábbi esettel kívánom szemléltetni, miért bírt jelentőséggel a 14/2023 AB határozat:

A szülő terjesztett elő beadványt a kapcsolattartás végrehajtásának elrendelése iránt, amelyben előadta, hogy 16 éves gyermeke már több, mint fél éve nem hajlandó a szülőjével kapcsolatot tartani. A bíróság felhívására a kérelmezett előadta, hogy ő maga nem akadályozza a kapcsolattartást, kizárólag a gyermek nem kíván a különélő szülőhöz visszamenni.

---

³⁰ Bnptv. 22/E. § (2) bek.

A bíróság a Bnptv. 22/E. § (1) bekezdés a) pontja alapján elrendelte a közvetítést, és egyben felfüggesztette a végrehajtási eljárást.

A közvetítés eredménytelenül telt el, azonban az olyan hosszú ideig tartott, hogy a bíróság kicsúszott a hat hónapos objektív határidőből, így az eljárás iratai alapján bár megállapította a gondozó szülő felróhatóságát, azonban az elmaradt kapcsolattartás pótlását elrendelni nem tudta. Miután azonban a gondozó szülő értesítette a bíróságot arról, hogy a gyermek a továbbiakban sem ment kapcsolattartásra, a bíróság az eljárás második szakaszában a 22/§. § (2) bekezdése d.) pontja alapján megkereste a gyámhatóságot a szülői felügyeleti jog rendezése iránti per megindítása érdekében.

Később a bíróság megkereste a gyámhatóságot, hogy tájékoztassa a bíróságot arról, hogy a szülői felügyeleti jog rendezése iránti pert kezdeményezte-e az illetékes bíróságon, azonban a hatóság akként nyilatkozott, hogy álláspontjuk szerint a gyámhatóság megkeresése nem jár számukra kötelezettséggel a per megindítására, így a gyámhatóság tovább vizsgálódott a különélő szülő felróható magatartása körében.

Látható, hogy a Ptk. által rögzített objektív pótlási határidő nem elegendő a kapcsolattartás végrehajtása iránti eljárás lefolytatására, úgy, hogy az eljárás folyamán egyrészt megkísérelje - mediációs eljárás lefolytatása keretében - a szülők együttműködését elősegíteni, az ítélőképessége birtokában lévő gyermek akaratát is figyelembe venni, a közvetítés eredménytelensége esetén pedig a megfelelő magatartási szabályokat meghatározni, vagy esetleg az elmaradt kapcsolattartás pótlását elrendelni. A szabályozás lényeges hibája mindemellett, hogy az eljárásban részt vevő hatóságok egyike sem kapott olyan eszközt a kezébe, amely tényleges segítséget jelentene a szülők, vagy a gyermek számára.

5. Elrendelhető-e a bíróság által a kapcsolattartás pótlása, az alaphatározatban foglalt rendelkezések hiányában

A Bnptv. 22/D. § (2) bekezdésének b) pontja akként rendelkezik, hogy ha a bíróság megállapítja, hogy a kérelmezett megszegte a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltakat, elrendeli a végrehajtást. A bíróság a végrehajtást elrendelő végzésben a kérelmezettet felhívja, hogy a kapcsolattartásra jogosultnak fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartás pótlását a legközelebbi

megfelelő időpontban, de legkésőbb hat hónapon belül biztosítsa, és megjelöli a pótlás végső határidejét.

A Bnptv. 22/D. § (2) bekezdése a kapcsolattartást rendező határozat végrehajtásának elrendelése esetén alkalmazható magatartási szabályokat rögzíti. A jogszabály nem határozza meg azok alkalmazásának sorrendjét, sem az elrendelésük előfeltételeit, ily módon a bíróság diszkrecionális jogkörébe helyezi annak megállapítását, hogy mely magatartásra kötelezze a kötelezettet, azaz mely kötelezés alkalmas arra, hogy a határozat megszegése következtében fennálló állapotot helyreállítsa, mindezt úgy, hogy figyelembe veszi a gyermek érdekeit.

A kezdeti gyakorlat az volt, hogy az elmaradt kapcsolattartás pótlására kizárólag akkor kötelezte a bíróság a feleket, ha és amennyiben arról az eljárást rendező alaphatározat is rendelkezett. Ezen esetben a bíróság elutasította a kapcsolattartás pótlása iránti kérelmet, és kizárólag a Bnptv. 22/D. § (2) bekezdésének a) pontjára hívta fel a kötelezettet, azaz arra, hogy a végzés kézhezvételét követően esedékes kapcsolattartásnak a kapcsolattartásra vonatkozó határozat szerinti időpontban és módon tegyen eleget.

Azonban a bírói gyakorlat folyamatos alakulása mentén szerencsére elkezdett kikristályosodni a Bnptv. 22/D. §-ban foglalt kötelezés miéértje. Így tehát az eljárás legfőbb garanciájává vált, hogy függetlenül attól, hogy a felek egyezséget kötöttek-e az elmaradt kapcsolattartás pótlásáról, vagy a bíróság ítéletében rögzítette-e a pótlás rendszerét, indokolttá vált a pótlás elrendelése, kiindulva a kapcsolattartáshoz való általános keretjogból³¹, azaz, hogy a különélő szülő és a gyermek kapcsolattartásra jogosult, és egyben kötelezett is. Ily módon a gyermek joga tehát, hogy mindkét szülőjével zavartalanul együtt lehessen. A fentiek alapján, amennyiben a bíróság az eljárás során megállapította, hogy a kapcsolattartás a kötelezett felróható magatartása okán maradt el, úgy - akár rögzítésre került a kapcsolattartást rendező határozatban az elmaradt kapcsolattartás pótlása, akár nem - elrendelte az elmaradt kapcsolattartás pótlását azon gyermeki jogra alapítottn, hogy a gyermek joga, hogy a különélő szülőjével is rendszeres kapcsolatot tarthasson. Természetesen a végrehajtást foganatosító bíróság még pótlási határidőn belül sem tudja a kapcsolattartás pótlását

---

³¹ Ptk. 4:178. § (1) - (2) bek.

elrendelni, amennyiben a felek a kapcsolattartást rendező határozatban kizárták az elmaradt kapcsolattartás pótlását.

Az alábbi esettel kívánom szemléltetni:

A kérelmező a kapcsolattartás végrehajtása iránt előterjesztett kérelmében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg a kötelezett magatartásának felróhatóságát a kapcsolattartás akadályozása körében, és kérte az elmaradt kapcsolattartás pótlásának elrendelését. A szülő-gyermek kapcsolattartását a felek egyezsége szabályozta, amelyet a bíróság végzésével jóváhagyott. A felek az évekkel ezelőtt megkötött egyezségükben kikötötték, hogy a kapcsolattartás szakaszosan kívánják szabályozni, az elmaradt kapcsolattartás pótlásáról nem rendelkeztek. A felek viszonya azonban az évek múlásával kiéleződött, amikor a gyermeket autizmus spektrumzavarral diagnosztizálták. és az őt és a gondozó szülőt egyidejűleg kezelő pszichológus álláspontja szerint a gyermeket a különélő szülő szexuálisan bántalmazta. Ekkor a gondozó szülő büntetőeljárást kezdeményezett a különélő szülővel szemben, és hermetikusan kezdte el elzárni a gyermeket a különélő szülőtől. A büntető eljárás folyamatában a bíróság nem tudta egyértelműen megállapítani a gondozó szülő felróhatóságát, még az ártatlanság vélelmének egyértelmű betartása mellett sem, és arra hivatkozott, hogy a gyermek, élethez és testi épséghez való joga a védettebb intézmény. Ily módon felróhatóság hiányában a kérelmet elutasította. A büntetőeljárás folyamata alatt kérelmek sokasága érkezett a különélő szülőtől a bírósághoz, ekkor már közel egy éve nem látta gyermekét. A bíróság a büntetőeljárás befejezését követően - amely szerencsére bűncselekmény hiányában megszüntetésre került - **megállapította a kapcsolattartás akadályozását**, mondván, hogy a büntetőbíróság jogerős ítéletében állapította meg, hogy a gondozó szülő alaptalanul indított büntetőeljárást a különélő szülővel szemben, továbbá a különélő szülővel szemben indított távoltartási eljárás sem vezetett eredményre, a távoltartás elrendelésének feltételei nem álltak fenn. Végzésével a bíróság elrendelte az kapcsolattartás végrehajtását, azonban a kezdeti gyakorlatnak megfelelően - tekintettel arra, hogy a felek az egyezségben nem rendelkeztek az elmaradt kapcsolattartás pótlásáról - a pótlás iránti kérelmet elutasította. Szerencsére ma már tudjuk, hogy az eljárás nem volt megfelelő, hiszen bár a jogalkotó akként fogalmaz, hogy a kapcsolattartást rendező határozatban foglaltak megszegése esetén a bíróság elrendeli a határozat végrehajtását - mégis az volt a célja, hogy a bíróság intézkedésével biztosítsa a Ptk.4:178. §-ban foglaltakat, azaz, hogy a gyermek különélő szülőjével kapcsolatot tarthasson.

A bíróságnak az eljárás során ténylegesen szembesülnie kellett a gyermek elidegenítésének iskolapéldájával, hiszen a gyermeket a gondozó szülő áldozati szerepbe helyezte, a különélő szülőt szörnyetegnek állította be annak ellenére, hogy a büntetőeljárásban felsorakoztatott szakértők egyöntetűen megállapították, hogy a különélő szülő a gyermek sérelmére bűncselekményt nem követett el.

6. Időszakos kapcsolattartás pótlása

Az időszakos kapcsolattartás alapvető jellegzetessége annak hosszúsága és intenzitása. A gyermek ezen időszakban nincs elfoglalva, vagy legalábbis kevésbé foglalkozik tanulmányaival, napirendje rugalmasabb, a szülővel több olyan időt tud eltölteni, amely a szülő-gyermek kapcsolatot erősíti.³² Az időszakos kapcsolattartás ily módon nem vethető össze a folyamatos - akár hétvégi, az elvitel jogára is kiterjedő - kapcsolattartással. A kapcsolattartás végrehajtásának elrendelése esetén a bíróság számára legtöbbször kérdéses, hogy mikor és miként tudja a Ptk. 4:182.§ szerinti objektív határidőn belül pótolni az elmaradt időszakos kapcsolattartást úgy, hogy az ugyanazt a célt érje el a szülő gyermek kapcsolatban, mintha az eredetileg is megvalósult volna.

Az elmaradt időszakos kapcsolattartás pótlása körében meghozott 3067/2022. (II. 25.) AB Határozat hivatott megsegíteni az egységes jogalkalmazást azzal, hogy egyértelművé tette, hogy az elmaradt időszakos kapcsolattartás pótlása szükségszerű, indokolt, a gyermek érdekeit szolgáló jogintézmény. Kiemelte „a szülő-gyermek viszony a családi kapcsolat egyik alappillére, azt az Alaptörvény kifejezett védelemben részesít. A gyermeknek a különélő szülőjével való kapcsolata természetszerűleg különbözik a gondozó szülővel fennálló kapcsolatától, hiszen a különélő szülő időszakosan vesz részt a gyermek gondozásában. A gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz, amely azonban csak akként biztosítható, hogy a gyermek mindkét szülőjével rendszeres kapcsolatot tart, amelybe a folyamatos kapcsolattartás mellett beletartozik az időszakos kapcsolattartás is. Hiszen a kapcsolattartás minden típusának - legyen az folyamatos (például: hétvégi) vagy időszakos (például: tanítási szünetben megvalósuló) - ugyanaz a célja, mégpedig az, hogy a gyermek és a különélő szülő zavartalanul időt tölthessenek együtt.

---

³² IV/2805/2021 AB határozat

Azaz a gyermek egészséges fejlődése szempontjából meghatározó, hogy a gyermek mindkét - gondozó és különélő - szülőjét maga mellett tudhassa, rájuk számíthasson.

Az időszakos kapcsolattartás biztosítása esetén (kivéve, ha a kapcsolattartás nem szolgálja a gyermek érdekeit) elsődlegesen abból szükséges kiindulni, hogy az huzamosabb, tartós együttléte eredmények a gyermek és a különélő szülő között, kiemelkedik a mindennapi rutinból, és speciális összetartó erőt képviselhet a szülő-gyermek kapcsolatban.³³

A fentiek értelmében, ha és amennyiben kizárólag azért nem pótolná a bíróság az elmaradt időszakos kapcsolattartást, mert a tanítási szünet eltelte miatt a pótlás csak a „folyamatos kapcsolattartás rovására lenne kivitelezhető”, az nemcsak, hogy a gyermek legmagasabb szintű érdekeit sértené, de Alaptörvénybe foglalt alapjogokat sérte, hosszú távon pedig akár a gyermek elidegenedését eredményezhetné.

Mindemellett kiemelendő, hogy az Emberi Erőforrások Minisztériuma is kifejezetten úgy foglalt állást, hogy „a tanítási szünetekben és az ünnepi időszakokban (a konkrét ünnepnapok kivételével) elmaradt időszakos kapcsolattartást pótolni kell”.^{34 35}

Az időszakos kapcsolattartás pótlásának kérdéskörét az alábbi példával kívánom szemléltetni:

A felek a bíróság által jóváhagyott egyezségben akként szabályozták a nyári időszakos kapcsolattartást, hogy a különélő szülő legyen jogosult a gyermekkel kapcsolatot tartani július hónap harmadik hetének első napja 9:00 órájától augusztus hónap első hete záró napjának 18:00 órájáig. Az elmaradt kapcsolattartás pótlását a felek akként szabályozták, hogy annak pótlására hat hónapon belül kerüljön sor.

A bíróságnak első feladata volt eldönteni, hogy a július harmadik hete július hónap hányadik napjára esik, hiszen a felek közötti konfliktus azon alapult, hogy eltérően értelmezték az adott hónap harmadik hetének kezdetét. Ennek eldöntéséhez a bíróság a végrehajtás során az **ISO 8601**

---

³³ 3067/2022. (II. 25.) AB HATÁROZAT

³⁴ 3202/2021. (V. 19.) AB végzés

³⁵ 30/2021. (XII. 1.) AB határozat

nemzetközi szabvány használta, amely alapján megállapította, hogy július harmadik hetének kezdő napja július hányadik napja, és ily módon melyik fél volt jogosult a kapcsolattartásra az elmaradt kapcsolattartás időpontjában. Ezt követően a bíróság megvizsgálta a kötelezett magatartásának felróhatóságát, és annak megállapítását követően elrendelte a kapcsolattartást rendező határozat végrehajtását, és az elmaradt kapcsolattartás pótlását.

Kérdésként merült fel azonban, hogy a mindösszesen 15 napig tartó elmaradt nyári időszakos kapcsolattartást a bíróság miként tudja, vagy egyáltalán pótolhatja-e a folyamatos kapcsolattartás időszakában, az objektív hat hónapos határidőn belül. Megoldást nyújt-e a különélő szülőnek, ha a bíróság akként dönt, hogy 15 nap elmaradt kapcsolattartást a folyamatos kapcsolattartás időszakában, a kapcsolattartással egyébként nem érintett hétvégén rendeli el pótolni. Segítség-e, ha esetleg azt a tanévközi szünetek kapcsolattartással nem érintett felében pótoltatja. Esetleg megoldás-e, ha ezt megkerülve, a bíróság csupán felhívja a kötelezettet a Bnptv. 22/C. § (2) bekezdésének a.) pontjára, azaz arra, hogy a végzés kézhezvételét követően esedékes kapcsolattartásnak a kapcsolattartásra vonatkozó határozat szerinti időpontban és módon tegyen eleget.

Az elmaradt időszakos kapcsolattartás pótlását ebben az esetben a soron következő őszi és téli szünetekben pótolta a bíróság, mert arra a megállapításra jutott, hogy kizárólag így biztosított mind a gyermek, mind pedig a különélő szülő részére a kiesett időszakos kapcsolattartás pótlása. Ezzel a másodfokú bíróság is egyetértett, azonban az elmaradt időszakos kapcsolattartás pótlása körében egységes álláspont a bírói gyakorlatban még nem alakult ki.

7. A végrehajtás tartalma - túlterjeszkehet-e a bíróság az alapeljárásban rögzített határozaton

A Bnptv. 22/A. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy a bíróság vagy a gyámhatóság által a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban, továbbá a bíróság vagy a gyámhatóság által jóváhagyott kapcsolattartást rendező egyezségben (a továbbiakban: a kapcsolattartásra vonatkozó határozat)

foglaltak megszegése esetén a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltak végrehajtásának elrendelése a Bnptv. által szabályozott nemperes eljárásban kérhető.³⁶

A bíróság Bnptv. 22/A. §-ban foglaltakra tekintettel a felek magatartásának felróhatóságát kizárólag a körben vizsgálhatja, hogy a határozatban foglaltakat betartotta-e, és amennyiben nem, úgy a körben terheli-e felróhatóság.

Milyen helyzet áll fenn akkor, amikor a bíróságnak olyan kérdésben kell állást foglalnia, amelyet a kapcsolattartást rendező határozat annak ellenére nem tartalmaz, hogy arra a vonatkozó jogszabályi felhívás alapján ki kellene térnie a bíróságnak? Melyik doktrína az erősebb? A kérelemhez kötöttség, vagy pedig a jogszabály által a bíróság részére felállított kötelezettség? Mi történik tehát akkor, ha a bíróság nem tér ki például az elmaradt kapcsolattartás pótlására - mert mondjuk a felek annak rendezését nem kérik -, vagy nem rögzíti a felek azon kötelezettségét, hogy a gyermek átadása során, a hivatalos okmányokat is adja át a kapcsolattartásra jogosult szülő részére?!

Tehát a kérdés az, hogy ha a jogszabály kifejezetten akként rendelkezik, hogy a kapcsolattartást rendező határozatban foglaltak megszegése esetén rendelheti el a bíróság a végrehajtást, megállapíthatja-e a felróhatóságot, ha kizárólag a mögöttes jogszabályi rendelkezéseket szegte meg a kötelezett? Elrendelhető-e a kapcsolattartás pótlása, ha és amennyiben a kapcsolattartást rendező határozat a pótlásról nem rendelkezik, de azt nem is zárja ki? Megszegi-e a kötelezett az elmaradt kapcsolattartás pótlása iránti kötelezettséget, ha annak biztosítására kizárólag a mögöttes jogszabály alapján köteles?

A választ az Alkotmánybíróság IV/2805/2021. számú határozata adta meg azzal, hogy kimondta, hogy a bíróságnak a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmeznie. Ebből tehát az következik, hogy a bíróságnak a döntése meghozatala során az ügy által érintett alapjogi vonatkozásait is figyelembe kell vennie.³⁷ Ily módon a bíróságnak a döntése meghozatalakor azt kell vizsgálnia, hogy azzal, hogy a kapcsolattartást rendező határozatban foglaltakat szűken értelmezi, vezethet-e a kapcsolattartáshoz való jog, mint alapjog korlátozásához.

---

³⁶ Bnptv. 22/A. §

³⁷ IV/2805/2021. AB [33] bek

A konkrét esetben a kapcsolattartásra jogosult kérelmező kérelmet terjesztett elő a kapcsolattartás végrehajtása iránt, és kérte, hogy a bíróság kötelezze a kötelezettet, hogy a gyermek átadásakor a gyermek hivatalos okmányainak is adja át a jogosult részére. A bíróság, arra figyelemmel, hogy azt a kapcsolattartást rendező határozat nem tartalmazta, a kérelmet elutasította, amelyet a másodfokú bíróság is helybenhagyott.³⁸

Az Alkotmánybíróság a Ptk. 4:178.§., a Gyer. 29/A. (1) és (6) bekezdése, az Alaptv. VI. cikk (1) bekezdése, a XVI. cikk (1) és (2) bekezdése, valamint a Kúria BH2022.56. számú döntésében foglalt egységes bírói gyakorlatra alapítottan arra a megállapításra jutott, hogy ha és amennyiben a kapcsolattartást rendező határozat bár nem rendeli el, de nem is zárja ki a gyermek okmányainak átadását, úgy azt kell megvizsgálni, hogy a kapcsolattartás rendező határozat miként határozza meg a kapcsolattartás kereteit. Hangsúlyozta, hogy a kapcsolattartásra kötelezett szülő kötelezettsége fizikailag és lelkileg felkészíteni a kapcsolattartásra a gyermeket, ezzel biztosítva a kapcsolattartást rendező határozatban foglaltak. A gyermek átadása - fizikai felkészítése - pedig magában foglalja a gyermek személyén túl a ruházatát és a kapcsolattartás során szükséges egyéb személyes tárgyait, így például a tanszereket, alvós játékot, és az okmányokat is. Ezt támasztja alá a Gyer. 29/A. § (1)

---

³⁸ 51.Pkf.630.281/2021/6., 51.Pkf.630.287/2021/6., 51.Pkf.630.286/2021/6.

³⁹és (6) bekezdése⁴⁰ is, és a Ptk. 4:178.§ (1)⁴¹ bekezdése is, továbbá az egységes bírói gyakorlat⁴², amelyek együttesen igazolják, hogy a gyermek fizikai felkészítésébe értelemszerűen beletartozik mindazon tárgyak összekészítése, amelyekre a gyermeknek a kapcsolattartás ideje alatt szüksége lehet. Így különös tekintettel a gyermek okmányaira.

Az Alkotmánybíróság ily módon választ adott arra, hogy mely esetben „terjeszkedhet túl” a határozat szó szerinti szövegén a bíróság a végrehajtási eljárás lefolytatása során. Megállapításra került tehát, hogy a kapcsolattartási jog, mint keretjog kerül rögzítésre a kapcsolattartást rendező határozatban, amelynek azonban számos szegmense valósul meg a gyakorlatban. A végrehajtás elrendelése során tehát vizsgálnia kell a bíróságnak azt, hogy a végrehajtás elrendelésével a zavartalan kapcsolattartás

---

³⁹ Gyer. 29/A. § * (1) A gyámhivatal a kapcsolattartást elsősorban tárgyalás megtartása során, a gyermeket gondozó szülő vagy más személy (a továbbiakban együtt: kapcsolattartásra kötelezett) és a kapcsolattartásra jogosult egyezségével törekszik rendezni. Az egyezségben rendelkezni kell

- a) a folyamatos, az időszakos, a felügyelt kapcsolattartás gyakoriságáról, időtartamáról, a gyermek meghatározott időtartamú külföldre viteléről,
- b) a gyermek, valamint személyes okmányai, ruházata és a kapcsolattartás során szükséges egyéb tárgyai átadásának és visszaadásának helyéről, idejéről, módjáról,
- c) - ha felmerül ennek a szükségessége - a gyermek kapcsolattartásra történő átadásában és átvételében a 29. § (5) bekezdése szerint közreműködő személy megnevezéséről,
- d) a kapcsolattartást akadályozó körülményekről való kölcsönös tájékoztatási kötelezettségről,
- e) az elmaradt kapcsolattartás pótlásának rendjéről, a jogosultnak fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartásnak a legközelebbi megfelelő időpontban, de legkésőbb hat hónapon belül történő pótlásának kötelezettségéről,
- f) a kapcsolat személyes találkozás nélküli fenntartásának módjáról, szükség esetén gyakoriságáról és időtartamáról, valamint
- g) a gyermek elvitelével felmerülő kiadások viseléséről, külön rögzítve, ha a kiadások részben vagy egészben a kapcsolattartásra kötelezettet terhelik.

⁴⁰ (6) A kapcsolattartás rendezése tárgyában hozott határozat rendelkező része a 14. §-ban foglaltakon kívül tartalmazza

- a) a folyamatos, az időszakos, a felügyelt kapcsolattartás gyakoriságát, időtartamát, a gyermek meghatározott időtartamú külföldre vitelét,
- b) a gyermek, valamint személyes okmányai, ruházata és a kapcsolattartás során szükséges egyéb tárgyai átadásának és visszaadásának helyét, idejét, módját,
- c) - erre irányuló kérelem esetén - a gyermek kapcsolattartásra történő átadásában és átvételében a 29. § (5) bekezdése szerint közreműködő személy megnevezését,
- d) a kapcsolattartást akadályozó körülményekről való kölcsönös tájékoztatási kötelezettséget,
- e) az elmaradt kapcsolattartás pótlását, a jogosultnak fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartásnak a legközelebbi megfelelő időpontban, de legkésőbb hat hónapon belül történő pótlásának kötelezettségét,
- f) a kapcsolat személyes találkozás nélküli fenntartásának módját, szükség esetén gyakoriságát, időtartamát,
- g) a tájékoztatást a gyermek elvitelével felmerülő kiadások viseléséről és kérelemre döntést arról, ha a kiadások részben vagy egészben a kapcsolattartásra kötelezettet terhelik, és
- h) * a tájékoztatást a kapcsolattartásra vonatkozó szabályok be nem tartása esetére a 31. és 32. §-ban meghatározott jogkövetkezményekről, továbbá a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény 22/C. § (2) bekezdésében és 22/D. § (2) bekezdésében meghatározott jogkövetkezményekről, továbbá a Ptk. 4:183. §-a szerinti kártérítés és az igazolt költségek megtérítésének lehetőségéről.

⁴¹ Ptk. 4:178. § (1) A gyermeknek joga, hogy különélő szülőjével személyes és közvetlen kapcsolatot tartson fenn. A gyermeket nevelő szülő vagy más személy köteles a zavartalan kapcsolattartást biztosítani.

⁴² BH2022.56

gyakorlati megvalósítását mozdítja-e elő, esetlegesen a végrehajtás elrendelésének elutasításával a bíróság a kapcsolattartási jogot korlátozza-e vagy sem.

8. Felmerülhet-e a res iudicata

A Bnptv. szerint a kapcsolattartás végrehajtása iránti eljárás második szakaszában a bíróság a fokozatosság elvének figyelembevétele mellett pénzbírsággal sújtja azt a kötelezettet, aki a bíróság felhívása ellenére sem tesz eleget a kapcsolattartást rendező határozatban foglaltaknak⁴³, amely a Bnptv. 22/D. § (4) bekezdése alapján ismételten kiszabható, ha és amennyiben kérelmezett a pénzbírságot kiszabó végzésben megállapított határidő alatt sem teljesítette a kötelezettségét. Ez azt jelenti a gyakorlatban, hogy a bíróság az eljárás első és második szakaszában is biztosít határidőt a kötelezettség teljesítésére.

Vajon vezethet-e ez a gyakorlatban az alkalmazott jogkövetkezmény megkettőződéséhez? Az így kiszabott pénzbírság végső soron akkor pontosan mely időpontban felmerült kötelezettségzegés jogkövetkezménye? Felmerülhet-e a res iudicata esete?

Az alábbi jogeset kapcsán szemléltethető a felvetett probléma:

A kérelmező kérelmet terjesztett elő a kapcsolattartás végrehajtásának elrendelése, és az elmaradt kapcsolattartás pótlása iránt. A bíróság az eljárás iratai, és a felek meghallgatása következtében megállapította a kötelezett felróhatóságát, azonban - ahogyan sok esetben - itt is kicsúszott a hat hónapos objektív pótlási határidőből, így kötelezte a kötelezettet a Bnptv. 22/C. § (2) bekezdés a) pontjára, azaz, hogy a kötelezett a végzés kézhezvételét követően esedékes kapcsolattartásnak a kapcsolattartásra vonatkozó határozat szerinti időpontban és módon tegyen eleget. A bíróság a kérelmező önkéntes értesítése következtében - miszerint a kötelezett továbbra sem tesz eleget a bíróság végzésében foglaltaknak - megkezdte a kapcsolattartás végrehajtása iránti eljárás második szakaszát. E tekintetben megvizsgálta, hogy a bíróság első szakaszban hozott végzése mikor került a kötelezett részére kézbesítésre, és megállapította, hogy ahhoz képest mikor volt esedékes biztosítania kapcsolattartást az azt rendező határozatban foglaltak szerint, egyben felhívta a

---

⁴³ Bnptv. 22/D. § (1) bek. b) pont

kötelezettet, hogy nyilatkozzon, hogy eleget tett-e a bíróság végzésének. A bíróság az eljárás második szakaszában megállapította, hogy a kötelezett valóban továbbra sem tett eleget a végzésben foglalt kötelezettségének, és továbbra sem biztosítja a különélő szülő részére a kapcsolattartást, utóbbi okán a kötelezettel szemben pénzbírságot szabott ki.

Korábban azonban az ily módon esedékes hétvége kapcsán a kötelezett kérelmet terjesztett elő, és kérte, hogy a bíróság állapítsa meg a kapcsolattartást rendező határozat megszegését, és rendelje el a kapcsolattartás végrehajtását, egyben rendelkezzen az elmaradt kapcsolattartás pótlásáról. A bíróság ezen elmaradt kapcsolattartás vonatkozásában megállapította a felróhatóságot, és elrendelte az elmaradt kapcsolattartás pótlását, majd az eljárás második szakaszában kiszabta a kötelezettel szemben a pénzbírságot.

Jelen ügyben egyazon hétvégén esedékes elmaradt kapcsolattartás pótlása körében az egyik eljárásban a bíróság a kapcsolattartás végrehajtása iránti indított eljárás második szakaszában pénzbírságot szabott ki, majd az azt követően indított végrehajtási eljárás első szakaszában elrendelte a kapcsolattartás pótlását.

Fennáll-e a Pp. 240. § (1) bekezdésének a) pontja⁴⁴ alapján az eljárás megszüntetésének esete, figyelemmel arra, hogy a bíróság a pénzbírság kiszabásával megállapította az előzetesen indult eljárás második szakaszában, hogy a kötelezett az esedékes hétvégén ténylegesen, továbbra sem tett eleget a végzésben foglaltaknak, azaz továbbra sem biztosítja a kapcsolattartást.

Álláspontom szerint ezen jogi anomália is kiküszöbölhető lenne, ha és amennyiben a kapcsolattartás végrehajtása iránti eljárást atipikus végrehajtási eljárásként kezelné a bíróság, és a kiszabott pénzbírságot a végrehajtás további módjának meghatározása körében állapítaná meg. Ezen esetben egyértelműen meghatározható lenne az, hogy kizárólag a végrehajtási eljárást elrendelő végzésben

---

⁴⁴ A Pp. 240. § (1) bekezdésének a.) pontja alapján a bíróság az eljárást - a g) pont szerinti kivétellel annak bármely szakaszában - hivatalból megszünteti, ha a keresetlevelet, viszontkereset-levelet már a 176. § (1) bekezdés a)-i) pontja, a 176. § (2) bekezdés a)-c) pontja, illetve a viszontkereset-levelet a 206. § (1) bekezdés a) vagy c) pontja alapján vissza kellett volna utasítani.

Pp. 176. § (1) bek. d) pontja alapján a bíróság - hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve - a keresetlevelet visszautasítja, ha a felek között ugyanabból a ténybeli alapról származó ugyanazon jog iránt indított más perben a perindítás joghatása már beállt vagy annak tárgyát már jogerősen elbírálták.

megjelölt időpontban bekövetkezett kötelezettségszegés jogkövetkezménye a pénzbírság, és nem a végzésben elrendelt pótlás, vagy az esedékes kapcsolattartás biztosításának ismételt elmulasztása miatt került az kiszabásra, miközben felmerül annak a lehetősége, hogy ezen időpontok kapcsán a kérelmező ismételt eljárást kezdeményezett a végrehajtás elrendelése iránt.

V. A személyiségi jogi per kapcsolata a szülő-gyermek kapcsolattartással

Tévhit, és a bíróságon indokolatlanul gyakran előforduló eset, hogy a kapcsolattartás akadályozása esetén a felek - beleértve a jogi képviselővel eljárókat is - személyiségi jogi pert kezdeményeznek a Ptk. 2:42. §, továbbá az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, és a magánélet védelméről szóló 2018. évi LIII. törvény (Mntv.) 11. § alapján, azon alapvető jogra hivatkozással, hogy az Mntv. és az Alaptörvény biztosítja a kapcsolattartás tiszteletben tartásához való jogot. Ez a megközelítés azonban a jogszabály alapvetően rossz értelmezésén alapul, figyelemmel arra, hogy az Mntv. 11. §⁴⁵ nem a szülő és gyermek közötti kapcsolattartás, hanem a magánjellegű kommunikáció során felmerülő kapcsolattartás tiszteletben tartásához fűződő jogot hivatott biztosítani. A töretlen bírói gyakorlat mindezt megerősíti azzal, hogy kimondja, a szülő és gyermek közötti kapcsolattartás alapvető jog, azonban az nem személyiségi jog⁴⁶. Mindemelett, ha és amennyiben a szülő gyermekével történő kapcsolattartás akadályozása esetén személyiségi jogi pert kezdeményezhetne, úgy az az igényérvényesítés megkettőződéséhez is vezetne.

Fontos tehát megjegyezni, hogy az elmaradt, vagy akadályozott kapcsolattartás következtében kezdeményezett személyiségi jogi per a fentiek alapján eredményre nem vezethet, kizárólag a Bnptv. 7/A. fejezete alapján lefolytatott bírósági nemperes eljárás során dönthet a bíróság a kapcsolattartást rendező határozat megszegéséről, és vonatja le ennek megállapítása esetén a jogkövetkezményeket.

---

⁴⁵ Mntv. 11. § (1) és (2) bek A magánközlések, az élőszóban, telefonbeszélgetés, hagyományos vagy elektronikus levelezés során vagy egyéb kommunikációs eszközök segítségével átadott magánjellegű információk a kapcsolattartás tiszteletben tartásához fűződő jog védelme alá tartoznak. Az egyént fokozott védelem illeti meg mind a zaklatás hagyományos, mind a zaklatás valamennyi internetes formájával szemben.

⁴⁶ BH2018.222

VI. Összegzés

A fentiekben górcső alá vettem a kapcsolattartást rendező határozat végrehajtása iránt indított nemperes eljárás szabályozásának hiányosságából adódó, a jogalkalmazásban felmerülő problémákat, amelyek egy részére a bírói gyakorlat, vagy az Alkotmánybíróság már igyekezett választ adni, azonban a bírósági eljárás fiatal korára tekintettel még a gyakorlatban felmerülő számos kérdéskör kapcsán nincs átfogó bírói gyakorlat.

Az azonban már most világos, hogy a végrehajtás csak akkor lehet eredményes, ha a bíróság az ítélet meghozatala során különösen ügyel arra - még akkor is, ha a határozat meghozatalakor a szülők teljes együttműködésükről tesznek tanúbizonyságot -, hogy a kapcsolattartást egyértelműen, kiszámíthatóan és végrehajthatóan szabályozza, így biztosítva a szülők számára, hogy a kapcsolattartás során felesleges, további megoldandó kérdések ne merüljenek fel, ezzel generálva a szülők között további konfliktusokat. Ezzel pedig elősegíthető a további bírósági nemperes eljárás kezdeményezésének elkerülése is.

Természetesen lehetetlen olyan döntés meghozatala, amely az idő előrehaladtával, és a körülmények megváltozása esetén is biztosíték a gyermek és szülők számára, így épp olyan kiemelten fontos, hogy a szülők a gyermekük érdekeit szem előtt tartva rugalmasságot biztosítsanak a kapcsolattartásnak, azonban a felek elmérgesedett viszonyában abban látom a végső soron a bíróságnak szerepét, hogy egy vita esetén mégis visszanyúlhatnak egy jól meghozott ítélethez, egy jól szabályozott kapcsolattartáshoz.

Ami a kapcsolattartást rendező határozat végrehajtása iránti eljárást illeti, jogalkalmazóként a bíróság nem nyúlhat hozzá a szabályozás átalakításához, de kialakíthatja egységes jogértelmezési és jogalkalmazási gyakorlatát, amely annak ellenére, hogy minden eset egyedi, és egyenként értékelendő, a szülők és a gyermekek részére mégis kiszámíthatóvá válik.

Azért azt érdemes mérlegelni, hogy a valóságban nyújt-e tényleges segítséget a kapcsolattartás végrehajtása iránti nemperes eljárás ott, ahol a szülők közötti rettenetes, kiélezett, a bosszún és haragon alapuló viszony a peres eljáráson is túlmutatva, annak lezárását követően is töretlenül fennáll, és annyira elmérgesedik, hogy a szülők a gyermekekre eszközként, birtokolt tárgyként

tekintenek, és kizárólag az kerül a gondolatviláguk központjába, hogy miként és mit lehet tenni a másik szülő ellen. Természetesen ebben a helyzetben a kapcsolattartás végrehajtása iránti eljárás is csak egy újabb fórum lesz, ahol a szülő elmondhatja, hogy miben hibázik a másik szülő, bizonygathatja, hogy miért alkalmatlan a gyermek nevelésére, és kinyilváníthatja, hogy ő maga mindent, a másik szülő pedig semmit nem tesz meg a rendszeres, kiegyensúlyozott kapcsolattartás érdekében. Maga a jogintézmény nem segíti ténylegesen a szülőket, és rajtuk keresztül a gyermeket, nem tudja megelőzni a további konfliktusokat, és nem tudja felnyitni a szülők szemét a tekintetben, hogy szülők életközösségének a megszűnése nem változtat azon, hogy a gyermek egészséges fejlődése szempontjából elengedhetetlen aszülők együttes jelenléte és támogatása, és az, hogy a gyermek mindkét szülőjét maga mellett tudhassa, rájuk számíthasson, és mindkettőjüktől megkapja a fejlődéséhez szükséges védelmet és gondoskodást, hogy szeretetharcra nincs szükség, mert a gyermek a szüleit egymás mellett, és nem egymás rovására szereti... bár lehet, hogy csak egy utópisztikus elvárás a részemről, hogy tényleges segítséget nyújtsunk az elvált szülők gyermekeinek...